
EKOLOGIE

SYLABUS KURZU

Přednášející: **Mgr. Tomáš Daněk** (Katedra environmentálních studií FSS MU)

Kurz **A** (povinný)

Kód: **HEN 197**

Ukončení: **zkouška**

Počet kreditů: **3**

Kontakt: danek@fss.muni.cz

Kurz bude ukončen písemnou zkouškou z odpřednášené látky a zadané literatury. Studenti budou mít možnost se vyjádřit k eventuálním nepřesnostem či nedorozuměním v testu při ústní konzultaci.

ÚVOD

- uvedení do kurzu, náplň, literatura, kdo je kdo etc.
- vztah ekologie a environmentalistiky a jeho historický vývoj, část I.
- něco málo z historie reflexe problému prostředí a ochrany přírody (starověk, středověk, novověk v Americe a u nás, situace do a po II. světové válce)
- ekologie, obsah pojmu a posun jeho významu, definice, ekologie jako přírodní věda (HAECKEL, ODUM, TENSLEY, SUKAČEV etc.)

ZÁKLADY NAUKY O EKOSYSTÉMECH¹

- abiotické a biotické faktory, adaptace živých organismů k nim
- energetické toky (trofické řetězce a sítě, potravní pyramidy, produkce a produktivita ...)
- koloběh látek v ekosystému (koloběh dusíku, uhlíku a fosforu)
- distribuce sluneční energie
- vývoj ekologických systémů (primární a sekundární sukcese, sukcesní řady, druhy klimaxu)
- ekologické faktory
- životní strategie

¹ V rámci této části kurzu bude nastíněna oblast ekologie, která není obsažena v povinné literatuře (viz STORCH, MIHULKA, 2000)

- ekologická stabilita a homeostáza ekosystémů
- stručně o biomech (tropické deštné lesy a mangrove, tropický opadavý les, savany, horké pouště, opadavý temperátní [smíšený] les, prairie, step, pampa, tajga [severské jehličnaté lesy], tundra, urbánní ekosystémy, agroekosystémy, oceány)
- současná diskuse o ekosystémovém přístupu v ekologii

ÚVOD DO ENVIRONMENTALISTIKY

- vztah ekologie a environmentalistiky a jeho historický vývoj, část II.
- autolimitace/kulturní autolimitace
- 4 tváře antropocentrismu
- příroda vs. zemědělství z humanitního pohledu
- primární, sekundární a terciární homeostáza
- **otázka ontologická**
 - evoluční teorie z environmentálního hlediska (Darwin/Lamarck, neodarwinismus/neolamarckismus)
 - antropologický pohled
 - ◆ Paul. D. MacLine – trojjediný koncept mozku
 - ◆ C. G. Jung – teorie panpsychismu
 - ◆ rychlost přírodní evoluce vs. rychlost kulturní evoluce; schopnost adaptace
 - problém lidské transgrese
- **otázka gnoseologická**
 - Kuhn, Topish, Komárek – paradigmata, sociomorfní modelování a eklesiomorfní struktury
 - stručný nástin proměn chápání přírody v západní vědě a filosofii
- kognitivní disonance
- příroda a ekonomie
 - deformace trhu
 - ekologizovaná ekonomika
- technologická řešení (tvrdé a měkké technologie, genetické inženýrství)
- globální problémy (viz NOVÁČEK, P., HUBA, M., MEDERLY, P.: Ohrožená planeta na prahu 21. století)

ZBUDE-LI ČAS ...

- alternativní proudy (Sheldrake, Capra, Bohm, Neubauer, Cílek ...)
- ekologická etika
- ekologie a filosofie

POVINNÁ LITERATURA:

- DANĚK, T.: *Ekologie letecky (poskytnutý studijní materiál)*
- MÁČHAL, A., HUSTÁK, J., SLÁMOVÁ, G.: *Malý ekologický a environmentální slovníček. Rezekvítek, Brno, 1996*
- STORCH, D.; MIHULKA, S.: *Úvod do současné ekologie. Portál, Praha 2000*

DOPORUČENÁ ČETBA:

- BROWN, L.R.: *Stav světa na přelomu tisíciletí : zpráva Worldwatch institute o cestě k trvale udržitelné společnosti. Hynek, Praha 1998*
- CÍLEK, V.: *Krajiny vnější a vnitřní. Dodatek, Praha 2002*
- CÍLEK, V.: *Makom – kniha míst. Dodatek, Praha 2004*
- JENÍK, J.: *Ekosystémy. Karolinum, Praha 1996*
- KELLER, J.: *Až na dno blahobytu. Duha, Brno 1993*
- KOHÁK, E.: *Zelená svatozář. Slon, Praha 1998*
- KOMÁREK, S.: *Lidská přirozenost. Vesmír, edice Medusa, Praha 1998*
- KOMÁREK, S.: *Příroda a kultura. Vesmír, edice Medusa, Praha 2000*
- KRATOCHVÍL, Z.: *Filosofie živé přírody. Herrmann & synové, Praha 2003*
- LIBROVÁ, H.: *Pestří a zelení. Veronica, Duha, Brno 1994*
- LIPOVETSKY, G.: *Soumrak povinnosti. Prostor, Praha 1999*
- LOVELOCK, J.: *Gaia, živoucí planeta, Praha 1994*
- MARKOŠ, A.: *Tajemství hladiny. Vesmír Praha 2000*
- MÍČHAL, I.: *Ekologická stabilita. Veronica, Brno 1994*
- NOVÁČEK, P., HUBA, M.: *Šok z prosperity. Čítanka z globální problematiky (2 díly) Vydavatelství Univerzity Palackého, Společnost pro trvalo udržitelný život. Olomouc, Bratislava 1995*
- NEUBAUER, Z., ŠKRDLANT, T.: *Skrytá pravda země. Mladá Fronta, edice Koloumbus, Praha 2005*
- SÁDLO a kol.: *Krajina a revoluce. Malá Skála, Praha, 2005*
- SEED, J. a další: *Myslet jako hora, Abies Publishers, Prešov 1993*
- ŠKRDLANT, T.: *Demokracie přírody. Orig. Videojournal, Praha 1996*
- WILSON, E.O.: *Rozmanitost života. Lidové noviny, Praha 1995*